

Sygn. akt VI ACa 306/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Grażyna Kramarska

Sędzia SA Ryszard Sarnowicz

Sędzia SO del. Przemysław Feliga (spr.)

Protokolant Bartłomiej Dąbrowski

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy

z powództwa (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko I. O. i M. T. (1)

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne i zapłatę,

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 26 września 2018 r.

sygn. akt III C 137/14

1. oddala apelację;

2. pozostawia Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Sygn. akt VI ACa 306/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem częściowym Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 września 2018 r. III C 137/14, w sprawie z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko I. O. oraz M. T. (1) o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne i zapłatę, uznano za bezskuteczne w stosunku do spółki (...) sp. z o.o. w W., jako zawarte z pokrzywdzeniem wierzyciela: umowę darowizny zawartą w dniu 30 stycznia 2009 r. przed notariuszem J. N. (Rep. (...)) pomiędzy A. T. (1) i A. T. (2) oraz I. O., której przedmiotem były stanowiące odrębne nieruchomości lokale mieszkalne o nr (...) położone w W. przy ul. (...), objęte księgami wieczystymi o nr (...) oraz umowę darowizny zawartą w dniu 30 stycznia 2009 r. przed notariuszem J. N. (Rep. (...)) pomiędzy A. T. (1) i A. T. (2) oraz M. T. (1), której przedmiotem była zabudowana nieruchomość gruntowa przy ul. (...) w W., objęta księgą wieczystą o nr (...), celem umożliwienia wierzycielowi (...) Sp. z o.o. w W. zaspokojenia: wierzytelności w wysokości 363 212,88 złotych z należnymi odsetkami i kosztami sądowymi wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 30 czerwca 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w W. w sprawie XVI GNc 354/11, opatrzonego klauzulą wykonalności przeciwko współnikom (...) A. M., A. T. sp.j. – tj.

A. M. (2), A. T. (1) oraz A. T. (2), nadaną postanowieniem Sądu Okręgowego w W.z dnia 6 lipca 2012 r. w sprawie XVI GCo 255/11; wierzytelności w wysokości 158 607 złotych z należnymi odsetkami i kosztami sądowymi wynikającej z prawomocnego wyroku zaocznego z dnia 13 września 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w W.w sprawie XVI GC 321/11, opatrzonego klauzulą wykonalności przeciwko wspólnikom (...) A. M., A. T. sp.j. – tj. A. M. (2), A. T. (1) oraz A. T. (2), nadaną postanowieniem Sądu Okręgowego w W.z dnia 20 stycznia 2012 r. w sprawie XVI GCo 254/11; wierzytelności w wysokości 41 839 złotych z należnymi odsetkami i kosztami sądowymi wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 29 listopada 2010 r. wydanego przez Sąd Rejonowy (...) w W.w sprawie XV GNc 7133/10, opatrzonego klauzulą wykonalności przeciwko wspólnikom (...) A. M., A. T. sp.j. – tj. A. M. (2), A. T. (1) oraz A. T. (2), nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego (...) w W.z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie XV GCo 879/11.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny: (...) sp. z o.o. została założona w 2007 r. przez S. N. i G. M.. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej spółka zawierała umowy sprzedaży towarów z (...) A. M., A. (...) spółka jawna w J., której wspólnikami są m.in. A. T. (1) i A. T. (2), rodzice pozwanych. Także siostrzana spółka (...)Ltd. w H. utrzymywała kontakty handlowe z (...) A. M., A. T. sp.j., a podstawą ich współpracy była umowa ramowa z dnia 3 marca 2005 r.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że zabezpieczeniem roszczeń (...) Ltd. był weksel in blanco, natomiast zabezpieczeniem kar umownych było dobrowolne poddanie się egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c. Ponadto zabezpieczeniem było ustanowienie przez A. M. (2) hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 1 500 000 zł na nieruchomości, dla której SR (...) VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW o nr (...) oraz przez A. i A. T. (1) hipoteki umownej do kwoty 1.200.000 zł na nieruchomości lokalowej dla której SR (...) VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW nr (...). Natomiast ewentualne roszczenia spółki (...) sp. z o.o. względem (...) A. M., A. T. sp.j. nie były zabezpieczone.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że w dniu 17 sierpnia 2007 r. pomiędzy powódką, a spółką (...)A. M., A. T. sp.j. została zawarta umowa sprzedaży towaru za kwotę 398 212,88 zł. Termin płatności faktury wynosił 14 dni. W dniu 2 kwietnia 2008 r. (...) A. M., A. T. sp.j. została wezwana do zapłaty za przedmiotową fakturę. Spółka dokonała wówczas częściowych płatności na poczet należności, w łącznej wysokości 35 000 zł. Ze względu na groźbę przedawnienia roszczeń powódka skierowała sprawę na drogę sądową. Na dzień 26 listopada 2009 r. zostało wyznaczone posiedzenie pojednawcze, na które w imieniu wezwanej spółki nikt się nie stawił.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił również, że w listopadzie i grudniu 2009 r. (...) sp. z o.o. i (...) Ltd. prowadziły z (...) A. M., A. T. sp.j. rozmowy mające na celu uregulowanie przez nią zaległych płatności wobec obu siostrzanych spółek oraz umożliwienie jej kontynuowania działalności handlowej. W dniach 1, 11 i 16 grudnia 2009 r. zostały zawarte pomiędzy (...) sp. z o.o., a (...) A. M., A. T. sp.j. trzy umowy sprzedaży mniejszych partii towaru przy odroczeniu terminu płatności, jednocześnie (...) Ltd. zwolniła z hipoteki nieruchomość położoną przy ul. (...) w W., stanowiącą własność A. M. (2) oraz nieruchomość położoną w W. przy ul. (...), stanowiącą własność pozwanych, co miało pozwolić (...) A. M., A. T. sp.j. na kontynuowanie działalności handlowej, m.in. na zaciągnięcie kredytu/pożyczki na prowadzenie działalności.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 18 grudnia 2009 r. strony spisały dwa porozumienia dotyczące odroczenia spłaty zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) sp. z o.o. W dokumencie zatytułowanym (...) powódka wyraziła zgodę na nienaliczanie odsetek od kwot należnych z faktury nr (...) wystawionej w dniu 17 sierpnia 2007 r., a (...) A. M., A. T. sp.j. zobowiązała się do spłaty całości zadłużenia wynikającego z tej faktury do dnia 10 grudnia 2010 r., przy czym spłata w ratach miała rozpocząć się od dnia 19.03.2010 r. (mimo błędów co do nr faktury – (...) zamiast (...) oraz kwoty – 368.212,88 zł zamiast 363.212,88 zł, nie ma wątpliwości, iż chodziło o fakturę wystawioną w dniu 17 sierpnia 2007 r. o nr (...), gdyż w tym okresie powódka nie wystawiła innej faktury dla (...) A. M., A. T. sp.j.). Drugi dokument także zatytułowany (...) zawierał odroczenie spłat zadłużenia z tytułu faktur wystawionych w dniach 1, 11 i 16 grudnia 2009 r. Spisanie obu (...) nastąpiło w związku i z jednoczesną spłatą zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) Ltd., przy czym spłata ta polegała na sprzedaniu na rzecz G. M. – właściciela obu siostrzanych spółek, po korzystnej cenie, nieruchomości stanowiącej własność A. M. (2), położonej przy ul. (...) w W.. Jednocześnie spółka (...) Ltd. zrzekła się hipoteki obciążającej inną nieruchomość, położoną przy ul. (...) w W., stanowiącą własność I. O. i M. T. (1), zabezpieczającej zapłatę przez (...) A. M., A. T. sp.j. należności handlowych wobec (...) Ltd. Hipoteki zostały

wykreślone w dniu 18 grudnia 2009 r., a więc po sprzedaży nieruchomości przy ul. (...) na rzecz G. M., który wchodził do dnia 14 maja 2011 r. w skład zarządu powodowej spółki. Nieruchomość ta została zbyta po zaniżonej cenie w celu rozliczenia całości długu, jaki (...) A. M., A. T. sp. j. miała wobec (...)Ltd.

Sąd Okręgowy wyjaśnił również, że po dniu 19 grudnia 2009 r. (...) A. M., A. T. sp.j. nie uregulowała nawet części zaległości wobec powódki, dlatego skierowała ona sprawę na drogę sądową uzyskując wyżej wymienione tytuły wykonawcze. Do dnia wniesienia pozwu komornik sądowy nie wyegzekwował żadnych kwot na rzecz wierzyciela (powodowej spółki). Postępowania egzekucyjne toczące się pod sygn. akt KM 2605/12, KM 1993/12 i KM 2011/12, prowadzone przeciwko współnikom (...) A. M., A. T. sp.j., zostały umorzone (postanowienia z dnia 18.12.2012 r., 15.02.2013 r. oraz 15.02.2013 r.). W dniu 22 lutego 2013 r. I. O. i M. T. (1) przenieśli własność uzyskanych w drodze darowizny nieruchomości na spółkę (...) sp. j. w L. (Cypr), której są jedynymi współnikami. Z kolei w dniu 26 lipca 2013 r. powódka wystąpiła do sądu z powództwem opartym na art. 531 § 2 k.c. (skarga pauliańska) przeciwko spółce (...) sp. j. o uznanie bezskuteczności przeniesienia własności wyżej wymienionej nieruchomości celem umożliwienia egzekucji wskazanych w niniejszym pozwie roszczeń pieniężnych. Sprawa toczy się w Sądzie Okręgowym w W. pod sygn. akt XX GC 738/13. Postanowieniem z dnia 6 września 2013 r. sąd zabezpieczył roszczenie (...) sp. z o. o. skierowane przeciwko (...) sp. j. poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości objętych pozwem.

Sąd pierwszej instancji ustalił również, iż pismem z dnia 3 grudnia 2009 r. (...) Ltd. oświadczyła, że nie ma względem (...) A. M., A. T. sp.j. żadnych należności wynikających z odsetek. G. M. udzielił pełnomocnictwa do zawarcia umowy i podpisania oświadczenia Panu S. N., który zajmował się sprawami spółek w Polsce. (...) A. M., A. T. sp.j. kupowała towar w kredycie kupieckim, a (...) sp. z o.o. sprzedawała towar w trybie (...). Powódka była przekonana, że po zawarciu porozumień oraz uregulowaniu części płatności spółka (...)A. M., A. T. sp. j. będzie kontynuować współpracę, wskazywały na to ponadto zapewnienia ze strony A. T. (2). Po dniu 19 grudnia 2009 r. spółka (...) A. M., A. T. sp.j. nie uiściła żadnej płatności, w związku z czym (...) sp. z o.o. wystąpiła do sądu z powództwami o zapłatę, które zakończyły się prawomocnymi orzeczeniami uwzględniającymi powództwa. W związku z bezskutecznością egzekucji przeprowadzonej wobec (...) A. M., A. T. sp.j., powódka uzyskała klauzulę wykonalności przeciwko współnikom spółki. Do tytułów wykonawczych należał: nakaz zapłaty z dnia 30 czerwca 2011 r. zasądający na rzecz powoda kwotę 363 212,88 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 3 października 2011 r.; wyrok zaoczny z dnia 13 września 2011 r. zasądający kwotę 158.607,00 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania, wydany przez SO w W.XVI Wydział Gospodarczy, sygn. XVI GC 321/11, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności przeciwko współnikom spółki (...) A. M., A. T. sp.j.; nakaz zapłaty z dnia 29 listopada 2010 r. zasądający kwotę 41.839,00 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania zaopatrzonej w klauzulę wykonalności przeciwko współnikom (...) A. M., A. T. sp. j. w dniu 25 kwietnia 2012 r. Wymienione postępowania egzekucyjne zostały skierowane do całego majątku wszystkich trzech współników A. M., A. T. i A. T..

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika również, że w dniu 30 stycznia 2009 r. dłużnicy A. T. (2) i A. T. (1) dokonali darowizny praw do nieruchomości: a) na rzecz swojej córki I. O. stanowiącego odrębną nieruchomość lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W., dla którego prowadzona jest KW nr (...) b) oraz na rzecz swojego syna M. T. (2). Przedmiotem darowizny był stanowiący odrębną nieruchomość lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w W., dla którego prowadzona jest KW nr (...). A. i A. T. (2) zamieszkują w mieszkaniu darowanym na rzecz córki na ulicy (...). W drugim z mieszkań zamieszkuje pozwana I. O.. Pozwani przenieśli nabyte prawa do nieruchomości na (...) sp.j. (...)) w L. (Cypr). Wspólnikami i jedynymi dyrektorami w tej spółce są pozwani.

Oceniając materiał dowodowy Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zeznania świadka A. T. (2) i pozwanej I. O. na tę samą okoliczność były rozbieżne. Świadek A. T. (2) zeznał, że wciąż wraz z żoną zamieszkują w jednej z darowanych nieruchomości przy ulicy (...) i nie mają zamiaru się z niej wyprowadzać, natomiast pozwana zeznała, że rodzice wyprowadzili się w 2007 r. zaraz po dokonaniu darowizny. Dla Sądu, oceniając ogół materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, bardziej wiarygodne i spójne były zeznania świadka A. T. (2) i to im Sąd dał wiarę, tym bardziej, że w chwili złożenia pozwu świadek A. T. (2) wraz z żoną wciąż byli zameldowani w nieruchomości przy ul. (...). Zeznania pozwanej bywały ze sobą niespójne, okoliczność, że darowane nieruchomości miały być zabezpieczeniem kredytu w cypryjskim banku pojawiła się dopiero w dalszych pismach procesowych, choć pozwana

miała okazję podnieść ją już w odpowiedzi na pozew, gdyż na ten czas okoliczność ta była jej już znana. Sąd uznał także za wiarygodne zeznania świadka G. M. złożone w ramach pomocy prawnej przed Sądem Okręgowym (...) na okoliczność współpracy (...) A. M., A. T. sp.j. z (...) K. Ltd. Zeznania te były spójne i logiczne, a także pomocne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Świadek przedstawił, jak wyglądała sprzedaż nieruchomości przy ul. (...) w W.. Świadek wskazał, że nieruchomość ta została zakupiona w grudniu 2009 r. i że została zaliczona na poczet zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) Ltd. oraz, że oświadczeniem z dnia 3 grudnia 2009 r. spółka (...) Ltd., potwierdziła, że nie miała ona żadnych odsetek należnych od (...) A. M., A. T. sp.j. Oświadczenie zostało podpisane przez świadka u notariusza w dniu 3 grudnia 2009 r., lecz zostało przekazane A. T. (2) dopiero po podpisaniu umowy nabycia nieruchomości przy ul. (...), ponieważ dotyczyło tej transakcji. Umowa została podpisana 18 grudnia 2009 r. w imieniu świadka przez S. N., ponieważ G. M. nie mógł jej podpisać samodzielnie z przyczyn, których świadek aktualnie nie pamięta. Świadek wyjaśnił także, że zgoda na wykreślenie hipoteki związana była tylko i wyłącznie z rozliczeniami pomiędzy (...) A. M., A. T. sp.j. a (...) Ltd. i że na koniec grudnia 2009 r. spółka (...) A. M., A. T. sp.j. nie miała żadnego zadłużenia tylko wobec (...) Ltd. Świadek zeznał także, że dalsze umowy zostały przygotowane z tego powodu, że S. N. miał nadzieję na dalsze interesy z (...) A. M., A. T. sp.j., ponieważ A. T. (2) obiecał mu pełną współpracę i wsparcie w przyszłości.

Sąd Okręgowy zważył, że powództwo o uznanie czynności za bezskuteczne podlegało uwzględnieniu w całości na podstawie art. 527 k.p.c., zgodnie z którym, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli i jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że dla wystąpienia z żądaniem uznania czynności prawnej za bezskuteczną konieczne jest pokrzywdzenie wierzycieli, uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej, działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, wiedza osoby trzeciej albo możliwość dowiedzenia się o tym przy zachowaniu należytej staranności. Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, jeśli zdaje sobie sprawę, że dokonanie czynności prawnej może spowodować niemożliwość zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Ciężar wykazania przesłanek skargi pauliańskiej spoczywa na wierzycielu, jednak ułatwieniem dla niego są domniemania wprowadzone przez poszczególne przepisy instytucji actio pauliana. Dłużnik jest niewypłacalny lub niewypłacalny w wyższym stopniu w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. wtedy, gdy stan jego majątku jest taki, że uniemożliwia wierzycielowi całkowicie lub częściowo zaspokojenie w drodze egzekucji przysługującej mu względem dłużnika wierzytelności (wyrok SN z dnia 11 maja 2012 r., II CSK 548/11, Biul. SN 2012, nr 7, s. 13). Skarga pauliańska zasługuje na uwzględnienie tylko wtedy, gdy dłużnik pozostaje niewypłacalny, lub jest niewypłacalny w stopniu wyższym niż przed dokonaniem czynności. Pokrzywdzenie wierzyciela powinno jednak istnieć tak na datę dokonania czynności, jak i w chwili jej zaskarżenia oraz orzekania przez sąd. Celem instytucji skargi pauliańskiej jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek nielejalnego (czy wręcz nieuczciwego) postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swego majątku na rzecz osób trzecich lub majątek ten obciąża, zaciągając kolejne zobowiązania i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności. Przesłanką udzielenia ochrony pauliańskiej jest dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli. Na gruncie przepisów o skardze pauliańskiej pojęcie to nie jest związane z poniesieniem przez wierzyciela szkody (wyrok SN z 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03). Pokrzywdzenie wierzycieli powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (wyrok SN z 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00; wyrok SN z 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03). Dla skuteczności skargi pauliańskiej nie jest zatem konieczne, by w zamiarze dłużnika leżało pokrzywdzenie wierzycieli ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko

określonego wierzycielowi. Wystarczy, że dłużnik ma świadomość pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie. Do przyjęcia, że dłużnik dokonywał czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (wyrok SA w Poznaniu z 12 maja 2005 r., I ACa 1764/04, OSA 2006, z. 3, poz. 8). Nie jest przy tym konieczne, aby świadomość pokrzywdzenia dotyczyła konkretnego wierzyciela, w szczególności tego, który wystąpił ze skargą pauliańską. Wystarczy świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować pokrzywdzenie ogółu jego wierzycieli (wyrok SA w Warszawie z 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97). Z punktu widzenia możliwości skorzystania przez wierzyciela z ochrony pauliańskiej istotne jest, aby zaskarżona czynność prawna przyniosła jakiejś osobie trzeciej korzyść majątkową. Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała taką korzyść wystarczy wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz lub prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało niekorzystną zmianę w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia wierzycieli (wyrok SN z 7 grudnia 1999 r., I CKN 287/98). Wykazanie, że osoba trzecia wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, ułatwia domniemanie prawne wynikające z art. 527 § 3 k.c., w przypadku gdy osobą trzecią uzyskującą korzyść majątkową na skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika jest osoba będąca w bliskim z nim stosunku. Do zastosowania art. 527 § 2 k.c. konieczne jest istnienie związku przyczynowego pomiędzy pokrzywdzeniem wierzyciela a niewypłacalnością dłużnika tego rodzaju, iż jest ono jedną z przyczyn powstałej niewypłacalności. Jednakże rozpatrując kwestie niewypłacalności podnieść należy, iż powinna ona istnieć w stopniu wyższym, niż była przed dokonaniem czynności prawnej, a zatem powinna być związana z każdym istotnym jej powiększeniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2007 r., II CSK 384/06). Stosownie do art. 527 § 3 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Aby ochrona normowana skargą pauliańską nie okazała się iluzoryczna, ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie domniemań łagodzących wymogi wykazania przesłanki wiedzy osoby trzeciej o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (*in fraudem creditoris*).

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, w szczególności przyjmując domniemania z k.c. odnoszące się do świadomości pokrzywdzenia, gdy osoby trzecie, na rzecz których następuje zbycie, są osobami bliskimi dla dłużnika, że pozwani mieli świadomość pokrzywdzenia wierzyciela. Analizując całość zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że sprzedaż po zaniżonej cenie nieruchomości należącej do A. M. (2) na rzecz G. M., który wchodził do dnia 14 maja 2011 r. w skład zarządu powodowej spółki, była jedynie rozliczeniem transakcji zawartych pomiędzy (...) A. M., A. T. sp.j. a (...) Ltd. Potwierdza to w szczególności fakt, że (...) A. M., A. T. sp.j. zawierała w późniejszym czasie inne umowy z powodką, więc nie było możliwości, aby wspomniana sprzedaż po zaniżonej cenie mogła być dokonana także w ramach rozliczenia wszystkich innych wierzytelności powoda, m. in. potwierdzają te okoliczności (...) z dnia 18 grudnia 2009 r. podpisane przez A. T. (2), z których literalnego brzmienia wynika, iż dotyczą jedynie odroczenia spłaty zadłużeń (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) sp. z o.o. i nienaliczania odsetek w przypadku dotrzymania warunków spłaty. Bez wątpienia A. i A. T. (2) działali z pokrzywdzeniem wierzyciela, uszczuplając umyślnie swój majątek. Dłużnicy wiedzieli, że egzekucja w stosunku do (...) A. M., A. T. sp.j. jest bezskuteczna i że wierzyciel w takim wypadku ma prawo żądać egzekucji z majątku wspólników spółki. W czasie dokonania darowizny (...) A. M., A. T. sp.j. nie posiadała żadnego majątku. Nieruchomość A. M. (2) była obciążona hipoteką na rzecz (...) Ltd., a A. i A. T. (1) byli właścicielami jedynie nieruchomości objętych umowami darowizny. Aby uchronić swój majątek na wypadek takiej ewentualności, dłużnicy poczynili darowizny nieruchomości na rzecz osób najbliższych, tj. swoich zstępnych. Pozwani mając świadomość działania przez ich rodziców w celu uniemożliwienia powodce zaspokojenia się ze składników ich majątku zarejestrowali na Cyprze spółkę, na rzecz której zbyli nieruchomości będące przedmiotem darowizny. Pozwani wskazywali, że nieruchomości miały być zabezpieczeniem kredytu w cypryjskim banku. Sąd nie dał jednak wiary tym zeznaniom, podobnie jak tym, że w tamtym okresie na Cyprze można było uzyskać kredyt oprocentowany zdecydowanie bardziej atrakcyjnie, niż ten w polskim banku. Z dowodów zgromadzonych przez Sąd wynika, że w tamtym okresie trwał na Cyprze kryzys bankowy i że zaciągnięcie kredytu na Cyprze było jednym z najdroższych kredytów, jakie można było zaciągnąć w krajach strefy euro. Nadto pozwani w żaden sposób nie wykazali, iż kredyt taki zamierzali uzyskać. Należy także wziąć

pod uwagę, że z zeznań świadków, w tym A. T. (2), wynika, że wraz z żoną mieszka w jednym z darowanych mieszkań i nie ma zamiaru się z niego wyprowadzać, w drugim natomiast zamieszkuje pozwana I. O.. Sąd pominął kwestie wielokrotnie podnoszone przez pełnomocnika pozwanych dotyczących rozliczeń z siostrzaną spółką z H., z punktu niniejszego postępowania jest to okoliczność irrelevantna, tym bardziej, że ze wszystkich zgromadzonych dowodów wynika, że po uregulowaniu należności wobec tejże, wciąż pozostały do uregulowania zobowiązania wobec (...) sp. z o.o. Wprawdzie darczyńcy twierdzili, ich dzieci nie były zaangażowane w działalność spółki (...) A. M., A. T. sp.j., lecz nie świadczy o tym, że nie wiedziały o zadłużeniu, w szczególności mając na uwadze domniemanie wynikające z k.c., którego pozwany nie udało się obalić. Pozwana I. O. kilkakrotnie podczas zeznań powiedziała, że wspomniana przez nią inwestycja w górach, której kredytowaniu miała służyć darowizna, to była jej inwestycja z mężem, nie wspominała nic o inwestycji z bratem, na rzecz którego została darowana druga nieruchomość. Zaznaczyć też należy, że przepisy k.p.c. ustanawiają ściśle terminy do którego strony mogą przedstawiać dowody i powoływać się na określone fakty. W początkowych pismach pozwanych nie było mowy o okoliczności kredytowania inwestycji w górach, a przecież ten fakt musiał być im znany już od daty darowizny, więc bez żadnych przeszkód mogli go przywołać już w pierwszych pismach procesowych. Oznacza to, że niektóre z twierdzeń pozwanych były formułowane na potrzeby niniejszej sprawy i jako takie nie powinny być brane pod uwagę.

W ocenie Sądu Okręgowego zostały spełnione wszystkie przesłanki tzw. actio pauliana. A. i A. T. (2) byli, jako wspólnicy spółki (...) A. M., A. T. sp.j., dłużnikami powodowej spółki po tym, jak egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna. Dłużnik działa bowiem ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie wyzbycia się przez niego w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji ucierpi materialny interes wierzyciela. Ponadto za przyjęciem, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela przemawia wiedza dłużnika o wszczętych przeciwko niemu postępowaniach egzekucyjnych i utrata płynności finansowej prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Mając świadomość działania z pokrzywdzeniem wierzyciela, A. i A. T. (2) darowali na rzecz osób najbliższych, tj. swoich dzieci pozostały im majątek, czyli trzy nieruchomości położone w W. przy ul. (...) w celu uniemożliwienia wierzycielowi egzekucji. Nie ma przy tym znaczenia, że na dzień dokonania darowizny istniała tylko wierzytelność wynikająca z faktury z dnia 17 sierpnia 2007 r. (pozostałe niezapłacone faktury dotyczą transakcji z grudnia 2009 r.), gdyż w tym przypadku działanie w celu pokrzywdzenia wierzyciela dotyczyło także wierzytelności przyszłych; po dokonaniu darowizny ani (...) A. M., A. T. sp.j., ani jej wspólnicy nie posiadali, ani nie weszli w posiadanie majątku umożliwiającego powodce zaspokojenie swoich wierzytelności. Innymi słowy, poprzez dokonanie darowizny wspólnicy (...) A. M., A. T. sp.j. stali się niewypłacalni w dużo większym stopniu, niż przed ich dokonaniem.

Zdaniem Sądu Okręgowego ocena zachowania przez osobę trzecią należytej staranności powinna być każdorazowo dokonywana indywidualnie, z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy. Mając na względzie to, że jak wynika z zeznań świadka A. T. (2), on i pozwana zamieszkiwali w tej samej nieruchomości (która była podzielona na dwa lokale), Sąd kierując się doświadczeniem życiowym przyjął, że pozwani musieli mieć świadomość, w jakiej sytuacji finansowej znajdują się darczyńcy. Do Sądu nie przemówił argument, jakoby państwo T. nie dzielili się ze swoimi dorosłymi dziećmi trapiącymi ich problemami finansowymi tak, aby nie dostarczać im stresu i chronić przed przykrymi doświadczeniami. Sąd Okręgowy zauważył, że z korespondencji mailowej z dnia 5 grudnia 2008 r. załączonej do akt sprawy wynika, iż pozwany M. T. (1) prowadził w imieniu (...) A. M., A. T. sp.j. z S. N. rozmowy dotyczące spłaty zadłużenia. Nie mógł więc nie mieć świadomości pokrzywdzenia wierzyciela przez dokonane darowizny w sytuacji, gdy na dzień 30 stycznia 2009 r. (...) A. M., A. T. sp.j. nie miała uregulowanej płatności za fakturę z 17 sierpnia 2007 r.

Według Sądu Okręgowego został także wykazany przez powoda związek przyczynowy pomiędzy dokonaniem darowizny przez Państwa T. na rzecz pozwanych, a niemożnością zaspokojenia roszczeń powoda. Wyzbycie się przez A. i A. T. (2) przysługujących im praw do nieruchomości wolnych od obciążeń, bez wątpienia doprowadziło do niewypłacalności małżeństwa T. wobec powoda. Gdyby nie doszło do poczynienia darowizny, powódka mogłaby co najmniej w znacznej części zaspokoić swoje roszczenia poprzez skierowanie egzekucji do tych nieruchomości. Istotnym jest również fakt, że przeniesienie własności nieruchomości nastąpiło pod tytułem darmym. Zgodnie z treścią art. 528 k.c. jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba

trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Sąd Okręgowy podkreślił, że przy analizie materiału dowodowego skoncentrował się przede wszystkim na kwestii doprowadzenia przez dokonanie darowizn do całkowitej niewypłacalności dłużnika lub w wyższym stopniu. Sąd wskazał, że bezspornym jest to, iż na dzień dokonania darowizn wspólnicy (...) A. M., A. T. sp.j. (A. T. (1), A. T. (2), A. M. (2)) nie posiadali innego majątku, z którego powodowa spółka mogłaby zaspokoić swoją wierzytelność. Jedyną nieruchomością należąca do A. M. (2), położona w W. przy ul. (...), obciążona była hipoteką na rzecz spółki (...) Ltd., czyli na rzecz de facto innego podmiotu. Z kolei oświadczenia składane w dniach 3 i 18 grudnia 2009 r. dotyczyły spłaty zadłużenia spółki (...) A. M., A. T. sp.j. wobec spółki (...) Ltd., co wynika z ich treści oraz z zeznań świadków G. M. i S. N.. Jeśli, jak twierdzą pozwani, sprzedaż nieruchomości przy ul. (...) (należącej do A. M. (2)) na rzecz G. M. po zaniżonej cenie, miała być dokonana celem uregulowania zaległości względem powodowej spółki ((...) sp. z o.o.), to czemu miałyby służyć oświadczenie z dnia 18 grudnia 2009 r. dotyczące rozłożenia należności na raty? Sam fakt, iż strony ((...) sp. z o.o. i (...) A. M., A. T. sp.j.) prowadziły negocjacje dotyczące odroczenia spłaty zadłużenia wynikającego z faktury z 2007 r. oraz faktur wystawionych w grudniu 2009 r., mógł jedynie mieć wpływ na treść orzeczeń sądu zasądzających te należności, w zakresie dat, od których zasądzone zostały odsetki. Z faktu tego nie można natomiast wnioskować, iż należności te nie były wymagalne. Powodowa spółka bowiem miała nadzieję na dalszą współpracę z (...) A. M., A. T. sp.j., dlatego godziła się na spłatę zaległości z opóźnieniem. Chęć dalszej współpracy deklarował także A. T. (2), choć z materiału dowodowego wynika, że nie miał takiego zamiaru (wskazuje na to fakt dokonania darowizn w styczniu 2009 r. oraz dalszy brak płatności po negocjacjach odbytych w grudniu 2009 r.).

W ocenie Sądu Okręgowego wspólnicy (...) A. M., A. T. sp.j., dokonując darowizn w styczniu 2009 r., zamierzali wyzbyć się majątku, aby uniknąć egzekucji także przyszłych należności. Strona pozwana nie wskazała bowiem żadnego uzasadnionego i wiarygodnego powodu dla dokonania darowizn. Także wpłaty tejszej spółki na poczet faktury z 2007 r. w kwotach po 17.500 zł w kwietniu i maju 2008 r. (przy zaległości ok. 400.000 zł) mogłyby wydawać się czynnością pozorną, a w najlepszym wypadku czynnością mającą na celu uzyskanie odroczenia płatności reszty należności – w obu wypadkach jednak wpłaty te (wyjątkowo niskie w stosunku do kwoty zaległości) wskazują, iż już w maju 2008 roku (...) A. M., A. T. sp.j. była niewypłacalna, a dokonanie darowizn nieruchomości przez współników na rzecz pozwanych tylko pogłębiło ten stan (uzasadnienie k. 1044 – 1061).

W dniu 7 marca 2019 r. I. O. oraz M. T. (1) wnieśli apelację od wyżej wymienionego wyroku zaskarżając go w całości:

I. zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy i doprowadziły do uznania przez Sąd pierwszej instancji, że w wyniku podpisania umów darowizny w dniu 30 stycznia 2009 r., powód nie miał możliwości zaspokojenia wierzytelności z majątku współników (...) A. M., A. T. sp.j. poprzez naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie przez Sąd Okręgowy granic wszechstronnej i swobodnej oceny dowodów polegające na uznaniu, że od maja (...) A. M., A. T. sp.j. była niewypłacalna, wpłaty dokonywane w kwietniu i maju 2008 r. w wysokości 17 500 zł stanowiły czynność pozorną mającą na celu uzyskanie odroczenia płatności reszty należności, nie odnosząc się zupełnie do dowodów z dokumentów w postaci zleceń zapłaty, które miały miejsce po tej dacie, tj. zlecenia przelewu z dnia 3 października 2008 r. na kwotę 106 322 Euro, zlecenia przelewu z dnia 13 października 2008 r. na kwotę 71 278 USD, zlecenia przelewu na kwotę 71 288 USD z dnia 16 października 2008 r., świadczące o płynności finansowej (...) A. M., A. T. sp.j.;

2) art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie przez Sąd Okręgowy granic wszechstronnej i swobodnej oceny dowodów polegające na uznaniu, że „w dniu podpisania Umów Darowizny przez współników spółki (...)A. M., A. T. sp.j.wspólnicy nie posiadali innego majątku, z którego powodowa spółka mogłaby zaspokoić swoją wierzytelność”, mimo że bezspornym jest, że wartość nieruchomości przy ul. (...) w W. przeznaczonej na spłatę wierzytelności (...) A. M., A. T. sp.j. przekraczała znaczenie wysokość wierzytelności powoda;

3) art. 217 § 3 k.p.c. przez błędne uznanie, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktyczne zostały dostatecznie wyjaśnione, uznając, że wobec obciążenia nieruchomości na rzecz (...)Ltd. hipotekami kaucyjnymi, nieruchomość ta jest bezwartościowa i nie mogła stanowić majątku wystarczającego do zaspokojenia wierzytelności powoda, gdy:

a) analiza materiału dowodowego, w tym bezsporne zeznania świadków potwierdzają, że wartość nieruchomości wynosiła ponad 1 500 000 zł;

b) z treści umowy sprzedaży z dnia 18 grudnia 2009 r. podpisanej pomiędzy współnikiem i członkiem zarządu powoda w formie aktu notarialnego, wynika wprost, że hipoteka kaucyjna ustanowiona została na zabezpieczenie przyszłych wierzytelności z umowy ramowej, a wierzytelności te do dnia podpisania aktu nie powstały;

c) w umowie sprzedaży określonej wskazanej w pkt b) określona przez strony tej umowy zaniżona wartość nieruchomości została określona na kwotę 720 000 zł;

II. zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy i doprowadziły do uznania przez Sąd pierwszej instancji, że współnicy (...) A. M., A. T. sp.j. działali ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli poprzez naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że sprzedaż w dniu 18 grudnia 2009 r. po zaniżonej cenie nieruchomości przez współniczkę (...) A. M. (2) na rzecz G. M., członka zarządu powoda, stanowiła rozliczenie transakcji zawartych pomiędzy (...) a (...) Ltd., pomimo że z dowodów zebranych w sprawie wynika, że w tym dniu sprzedaży (...) A. M., A. T. sp.j. a (...) Ltd. nie posiadała wierzytelności wobec (...) A. M., A. T. sp.j., a zniżenie wartości nieruchomości miało na celu rozliczenie wszelkich należności z powodem, co wynika wprost z dokumentów:

- oświadczenia (...) Ltd z dnia 3 grudnia 2009 r., gdzie potwierdza, że nie ma wobec spółki (...) żadnych należności wynikających z odsetek;
- podpisanych przed umową sprzedaży w dniu 18 grudnia 2009 r. oświadczeń dotyczących ustaleń (...) A. M., A. T. sp.j.z powodem potwierdzających fakt prowadzenia między stronami negocjacji celem rozliczenia należności wobec powoda, a nie spółki (...) A. M., A. T. sp.j. a (...) Ltd.

2) art. 217 § 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktycznych, tj. baku zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) Ltd. w dniu nabycia nieruchomości przez współnika i członka zarządu M. H..K. Ltd., poprzez uznanie ich przez sąd za „irrelevantne z punktu widzenia niniejszego postępowania”, przy jednoczesnym uznaniu, że spisanie w dniu 18 grudnia 2009 r. „Oświadczeń nastąpiło w związku z i jednoczesną spłatą zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) Ltd.” gdy twierdzenie to nie znajduje potwierdzenia w żadnych w żadnych z zebranych w sprawie dowodów;

3) art. 217 § 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niezbadanie materiału dowodowego, w wyniku czego dokonanie błędnego ustalenia stanu faktycznego i uznanie, że podpisanie przez A. T. (2) oświadczenia w dniu 18 grudnia 2009 r. potwierdza niewypłacalność (...) A. M., A. T. sp.j., gdy z zebranego w sprawie materiału wynika, że w dniu 18 grudnia 2009 r. faktury wymienione w drugim oświadczeniu nie były w ogóle wymagalne, zatem dług nie istniał (termin wymagalności tych faktur przypadał na marzec 2010 r., faktura nr (...) płatna do dnia 1 marca 2010 r., faktura nr (...) r. płatna do dnia 11 marca 2009 r., oraz faktura (...) płatna do dnia 16 marca 2009 r.), pomijając w tym zakresie zeznania świadka A. T. (2), wyjaśniającego, że celem podpisania oświadczeń było zabezpieczenie wierzytelności powoda na wypadek nie podpisania umowy sprzedaży nieruchomości;

III. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miały wpływ na wynik sprawy i doprowadziły do uznania przez Sąd pierwszej instancji, że pozwani mieli świadomość, że czynność prawna skutkowałą pokrzywdzeniem powoda i że współnicy spółki (...)A. M., A. T. sp.j. działali z taką świadomością, co nie znajduje potwierdzenia w materiale dowodowym, poprzez naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie sprzecznych ustaleń przez sąd, ustalając, że „pozwanii nie byli zaangażowani w działalność Spółki (...)”, jednocześnie wywodząc wnioski, że nie prowadzi to do obalenia domniemania k.c.;

2) art. 217 § 3 k.p.c. poprzez pominięcie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktycznych, tj. fakt, że czynności podjęte przez pozwanych dotyczące rozporządzenia majątkiem miały miejsce dopiero w 2013 r., zatem cztery lata po otrzymaniu nieruchomości i sprzeczne wnioski poprzez założenia z tego faktu, że pozwanii działali ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela od dnia podpisania umów darowizny;

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na uznaniu, że pozwanii nie wykazali planów inwestycyjnych związanych z nieruchomościami będącymi przedmiotem umów darowizny poprzez niewykazanie uzyskania kredytu na Cyprze, pomijając zupełnie dowody w postaci zakupu nieruchomości w górach;

IV. zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego,

1) art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 533 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że dwóch wspólników spółki (...) A. M., A. T. sp.j. działało ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela pomimo, że majątek trzeciego ze wspólników był wystarczający do zaspokojenia roszczeń powoda, gdy z całości materiału wynika, że celem wszystkich wspólników spółki (...) A. M., A. T. sp.j. było przeznaczenie Nieruchomości na spłatę długów tejże spółki;

2) art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 366 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że skarga pauliańska skierowana może być wobec dwóch ze wspólników solidarnych, przy pełnym pominięciu majątku innego wspólnika spółki jawnej i nieprowadzeniu egzekucji wobec niego, gdy faktycznie majątek tego wspólnika służył zaspokojeniu wierzytelności powoda;

3) art. 102 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu przed 20 lutym 2011 r. poprzez niewłaściwe zastosowanie, skutkujące uznaniem, że wysokość obciążenia hipoteką kaucyjną nieruchomości równe było istniejącej wierzytelności, gdy hipoteka kaucyjna zabezpieczała wierzytelności przyszłe, które nigdy nie powstały;

V. wnosząc o zmianę wyroku częściowego w całości poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za pierwszą instancję, oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

(apelacja k. 1073 – 1085)

W dniu 26 kwietnia 2019 r. (...) sp. z o.o. wniosła odpowiedź na apelację żądając jej oddalenia i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 1102 – 1110)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Uzasadnienie Sądu Okręgowego pomimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Sąd Apelacyjny uzupełnia ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego w następującym zakresie:

Współpraca pomiędzy (...) A. M., A. T. sp.j. a (...) sp. z o.o. była bardzo dobra. G. M. znał A. T. (2) od lat 90. S. N., jako menadżer (...) sp. z o.o., dokonywał samodzielnie transakcji z (...) sp. z o.o.

(zeznania świadka S. N. k. 464)

(...) A. M., A. T. sp.j. była zawsze dłużnikiem (...) Ltd. lub (...) sp. z o.o.

(zeznania G. M. k. 569 – 600, k. 666 -678).

(...) Ltd. udzielała dużych linii kredytowych (...) A. M., A. T. sp.j. Spółka miała problemy z płynnością finansową. Okoliczność ta była znana G. M. oraz S. N.. Jednakże nie traktowano tego jako niewypłacalność spółki, ponieważ wspólnicy mieli aktywa, zabezpieczenie hipoteczne na nieruchomościach.

(zeznania G. M. k. 569 – 600, k. 666 -678).

(...) A. M., A. T. sp.j. uiściła na rzecz (...) sp. z o.o. w dniach 28 kwietnia i 28 maja 2008 r. kwoty po 17 500 zł.

(okoliczności przyznane przez powoda k. 4 – odwrót)

(...) A. M., A. T. sp.j. uiściła na rzecz (...)Ltd. w dniach 3 października 2008 r. – 106 322 euro, 13 października 2008 r. - 71 278 USD; 16 października 2008 r. – 71 278 USD.

(dowody przelewów k. 274, 280-281)

M. T. (1) prowadził negocjacje w imieniu (...) A. M., A. T. sp.j. z S. N. w przedmiocie spłaty wierzytelności (...) Ltd.

(wiadomości elektroniczne k. 124, k. 126 – 128).

W umowie sprzedaży z dnia 18 grudnia 2009 r. A. M. (2) oraz G. M.uzgodnili wartość ceny sprzedaży nieruchomości na kwotę 720 000 zł. W rzeczywistości nieruchomość była warta około 1 500 000 zł.

(akt notarialny k. 51 – 60, zeznania świadka S. N. k. 464)

Składając oświadczenie z dnia 3 grudnia 2009 r. G. M. występował w imieniu (...). Ltd.

(oświadczenia k. 270, akt notarialny k. 271, zeznania G. M. k. 676 – 678, 578-585).

Ze względu na to, że (...) A. M., A. T. sp.j. obiecała uregulować w grudniu 2009 r. wobec (...) Ltd. zobowiązania w wysokości około 300 000 USD, S. N. uzgodnił z (...) A. M., A. T. sp.j. przedłużenie im terminu płatności zadłużenia z 2007 r. na kwotę około 400 000 zł i ustalono dalsze zaopatrywanie w towary o wartości około 200 000 zł, bez żadnego zabezpieczenia. Decyzja ta miała ułatwić spółce kontynuowanie działalności, ponieważ A. T. (2) obiecał pełną współpracę i wsparcie w przyszłości.

(zeznania G. M. k. 569 – 600, k. 666 -678).

Na podstawie oświadczenia z dnia 18 grudnia 2009 r. (...) zrzekła się ustanowionej na jej rzecz na mocy oświadczenia z dnia 3 stycznia 2007 r. hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 1 200 000 zł ustanowionej przez A. T. (2) oraz A. T. (1) na nieruchomości przy ul. (...), która została w dniu 30 stycznia 2009 r. darowana pozwanym przez A. T. (2) i A. T. (1).

(akt notarialny k. 264 – 268, oświadczenie k. 272, umowa darowizny k. 1016 - 1017).

Sąd Apelacyjny eliminuje z ustaleń faktycznych następujący fakt:

„Złożenie oświadczeń z dnia 18 grudnia 2009 r. nastąpiło w związku z i jednoczesną spłatą zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) Ltd.”

Art. 382 k.p.c. upoważnia sąd drugiej instancji do zmiany lub uzupełnienia ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego, także niezależnie od podniesionych zarzutów procesowych przez apelującego (zob. wyrok TK z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02). Dopuszczenie de lege lata możliwości zmiany lub uzupełnienia ustaleń przez sąd drugiej instancji w następstwie odmiennej oceny dowodów przeprowadzonych w postępowaniu w pierwszej instancji daje się pogodzić z

prawem do sprawiedliwego rozpoznania sprawy w postępowaniu co najmniej dwuinstancyjnym (tak wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2018 r., II CSK 422/17).

Sąd Apelacyjny wyjaśnia, iż uzupełnienie i zmiana stanu faktycznego nastąpiła na podstawie materiału procesowego zebranego przed Sądem Okręgowym i była związana z potrzebą doprecyzowania faktów, na które Sąd pierwszej instancji powoływał się w rozważaniach prawnych, zarzutami podniesionymi w apelacji oraz potrzebą przeprowadzenia przez Sąd Apelacyjny dalszych rozważań prawnych.

W pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny przyjmuje stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy za własny oraz akceptuje rozważania prawne Sądu Okręgowego w zakresie, w jakim nie zostały one zakwestionowane w dalszej części uzasadnienia.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji należy wyjaśnić, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. opisany w punkcie I podpunkcie 1) apelacji jest nietrafny. Przepis art. 233 § 1 KPC stanowi, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. A zatem jest to norma odwołująca się do dowodu i dlatego strona skarżąca, chcąc doprowadzić do podważenia dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny dowodów, powinna wskazać, którego dowodu zarzut ten dotyczy oraz na czym polegały konkretne naruszenia kryteriów oceny, jakie wymieniono w przepisie art. 233 § 1 KPC, a następnie wykazać, że dokonane przez sąd naruszenie prowadziło do dokonania odmiennych ustaleń faktycznych, które skutkowałyby rozstrzygnięciem zgodnie z żądaniem powództwa albo przeciwko takiemu żądaniu. Granice swobody sędziowskiej przy ocenie materiału dowodowego wyznaczają trzy czynniki: logiczny (obowiązek wyciągnięcia z materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych), ustawowy (powinność rozważenia całego materiału dowodowego) oraz ideologiczny (psychologiczny), przez który rozumie się świadomość prawną sędziego, kulturę prawną oraz system reguł pozaprawnych i ocen społecznych, do których odsyłają normy prawne. W związku z tym zarzut przekroczenia swobodnej oceny dowodów, skutkującej błędnymi ustaleniami faktycznymi może być skuteczny tylko wtedy, gdy skarżący wykaże przekroczenie któregoś z powyżej wymienionych kryteriów. Przy czym jednocześnie wyraźnie wskazuje się, że samo przedstawienie przez stronę odmiennych wniosków niż wynikające z oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji nie świadczy jeszcze o przekroczeniu swobodnej oceny dowodów (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2017 r. I ACa 1591/16, Legalis).

Wbrew twierdzeniom apelującego wyrażonym w petitum środka zaskarżenia, Sąd Okręgowy nie wyraził poglądu, według którego wpłaty dokonane przez (...) A. M., A. T. sp.j. na rzecz (...) sp. z o.o. „w kwietniu i maju 2008 r. w wysokości 17 500 zł stanowiły czynność pozorną mającą na celu uzyskanie odroczenia płatności reszty należności”, lecz wskazał nieco odmiennie, a mianowicie, że „wpłaty spółki (...) A. M., A. T. sp.j. na poczet faktury z 2007 r. w kwotach 17 500 zł w kwietniu i maju 2008 r. (przy zaległości ok. 400 000 zł) mogłyby wydawać się czynnością pozorną, a w najlepszym przypadku mającą na celu uzyskanie odroczenia reszty należności”. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że wpłaty te są wyjątkowo niskie w stosunku do zaległości i wskazują, iż w maju 2008 r. spółka (...) A. M., A. T. sp.j. była niewypłacalna, a dokonanie darowizn nieruchomości na rzecz pozwanych tylko pogłębiło ten stan. Wprawdzie rację ma apelujący, że Sąd Okręgowy nie wziął pod rozwagę tego, iż (...) A. M., A. T. sp.j. dokonała na rzecz (...) Ltd. zleceń przelewu z dnia 3 października 2008 r. na kwotę 106 322 Euro, z dnia 13 października 2008 r. na kwotę 71 278 USD, z dnia 16 października 2008 r. na kwotę 71 278 USD, lecz umyka uwadze pozwanych, że wyżej wymienione kwoty zostały wpłacone przez (...) A. M., A. T. sp.j. na poczet zadłużenia w (...) Ltd. Wprawdzie pozwani twierdzą, iż gdyby faktycznie (...) A. M., A. T. sp.j. była niewypłacalna w tym okresie wstrzymane byłyby płatności wobec wszystkich kontrahentów, w tym (...)Ltd, lecz pogląd ten nie znajduje uzasadnienia. Roszczenia tej ostatniej spółki były zabezpieczone weksłami wystawionymi przez wszystkich współników, hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 1 500 000 zł na nieruchomości przy ul. (...), której właścicielem była A. M. (2), oraz hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 1 200 000 zł na nieruchomości przy ul. (...), która stanowiła własność A. T. (2) i A. T. (1). Własność tej ostatniej nieruchomości została w dniu 30 stycznia 2009 r. przeniesiona na podstawie umowy darowizny na rzecz I. O. i M. T. (1), tj. pozwanych. Ich rodzicami są współnicy (...) A. M., A. T. sp.j., tj. A. T. (1) oraz A. T. (2). Dlatego nie może

zaskakiwać okoliczność, że rodzice pozwanych w październiku 2008 r. podejmowali działania, aby nie doszło do zaspokojenia z ich nieruchomości, a reprezentując (...) A. M., A. T. sp.j. dokonywali stosownych wpłat. Przedmiotowe hipoteki zostały wykreślone dopiero w dniu 18 grudnia 2009 r., a więc po sprzedaży nieruchomości przy ul. (...) na rzecz G. M.. Gdyby przyjąć, tak jak twierdzą pozwani, że (...) A. M., A. T. sp.j. była wypłacalna od maja 2008 r., to niewątpliwie wykazałoby ów fakt stosownymi dowodami, a kwota 400 000 zł pozostała do spłaty na rzecz (...) sp. z o.o. przy wartości spłaty wierzytelności na rzecz (...) Ltd. nie stanowiłaby żadnego problemu. W toku procesu pozwani nie udowodnili, że (...) A. M., A. T. sp.j. była w tym czasie w dobrej kondycji finansowej i była w stanie spłacić swoje należności. Nie przeprowadzono żadnych dowodów z dokumentów spółki, ponieważ świadek A. T. (2) twierdził, że dokumenty są w biurze (...), którego adresu nie pamiętał, nie znał formy prawnej prowadzenia działalności przez ten „podmiot”, wskazywał, że prowadzi je Pani M., której nazwiska również nie pamięta. Ponadto przeciwko twierdzeniom pozwanych o płynności finansowej (...) A. M., A. T. sp.j. przemawia okoliczność nietypowego sposobu rozliczenia wierzytelności spółki (...)Ltd. Dłużnik nie spłacił wierzyciela przez uiszczenie świadczenia pieniężnego, lecz przez przeniesienie własności nieruchomości, której właścicielem była A. M. (2), tj. współniczka (...) A. M., A. T. sp.j. na rzecz G. M.. Sposób rozliczenia należności pomiędzy (...) A. M., A. T. sp.j. a (...) Ltd. prowadzi do wniosku, że w spółce brak było środków finansowych. W przeciwnym wypadku zaspokojenie wierzytelności nastąpiłoby z majątku spółki, a nie z majątku osobistego współnika.

Nie można podzielić zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. opisanego w punkcie I podpunkcie 2) apelacji. Sąd Okręgowy słusznie wskazał, że w dniu podpisania umów darowizny, czyli w dniu 30 stycznia 2009 r. współnicy nie posiadali innego majątku, z którego powodowała spółka mogłaby zaspokoić swoją wierzytelność. Wprawdzie apelujący twierdzą, że ów wniosek Sądu Okręgowego jest nieprawidłowy, ponieważ nie było sporne pomiędzy stronami, że A. M. (2) współniczka (...) A. M., A. T. sp.j. przysługiwała nieruchomości przy ul. (...), a jej wartość znacznie przekraczała wartość wierzytelności (...) A. M., A. T. sp.j. względem (...) sp. z o.o., lecz okoliczność ta nie oznacza wewnętrznej sprzeczności w rozumowaniu przeprowadzonym przez Sąd Okręgowy. Jak wynika z rozważań Sądu pierwszej instancji wyżej wymieniona teza dotyczyła współników A. T. (1) oraz A. T. (2), którzy byli stroną umów darowizny, a nie współniczki A. M. (2). Z wyjaśnień Sądu Okręgowego należy wyciągnąć konkluzję, że A. T. (2) i A. T. (1) przenosząc własność nieruchomości nieodpłatnie na rzecz dzieci wyzbyli się majątku, z którego (...) sp. z o.o. mogła zaspokoić swoje wierzytelności. Okoliczność przeciwna, a mianowicie, że A. T. (2) oraz A. T. (1) mieli inny majątek, z którego (...) A. M., A. T. sp.j. mogła zaspokoić swoje wierzytelności, nie została przez pozwanych udowodniona.

Zarzut naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. opisany w punkcie I podpunkcie 3) apelacji jest zasadny w części, choć wbrew intencjom pozwanych prowadzi on do wniosków odmiennych aniżeli przedstawionych w środku zaskarżenia. Wskazany zarzut sprowadza się do stwierdzenia, w opozycji do stanowiska Sądu Okręgowego, że majątek, z którego powódka mogła zaspokoić swoje wierzytelności to nieruchomość A. M. (2) przy ul. (...), ponieważ jej wartość przekraczała 1 500 000 zł, a hipoteka kaucyjna obciążająca tę nieruchomość zabezpieczała ewentualne wierzytelności, które do dnia podpisania umowy sprzedaży nie powstały. Wprawdzie z materiału dowodowego wynika, że wartość przedmiotowej nieruchomości wynosiła około 1 500 000 zł, a sprzedaż nastąpiła za kwotę 720 000 zł, natomiast nieruchomość była obciążona hipoteką kaucyjną do kwoty 1 500 000 zł, na podstawie oświadczenia o ustanowieniu hipoteki z dnia 3 marca 2005 r., celem zabezpieczenia ewentualnych zobowiązań (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) Ltd. wynikających z § 3 umowy ramowej o współpracy z dnia 3 marca 2005 r., lecz twierdzenie pozwanych, że (...) sp. z o.o. mogła zaspokoić swoje wierzytelności z tej nieruchomości albo ceny sprzedaży nieruchomości nie może się ostać.

Po pierwsze, powód nie mógł zaspokoić swojej wierzytelności z nieruchomości przy ul. (...). Apelujący błędnie utożsamiają majątek spółki jawnej z majątkiem współników spółki jawnej. Jest to wniosek, u podstaw którego legły również częściowo nieprawidłowe rozważania Sądu Okręgowego. Pozwani twierdzą w apelacji, że „nieruchomość faktycznie była traktowana jako majątek spółki (...) A. M., A. T. sp.j., a nie jedyne go współnika”, dlatego nie było przeszkód, aby (...) sp. z o.o. zaspokoiła swoje wierzytelności z tej nieruchomości. Jednakże wniosek ten nie może być zaakceptowany. Właścicielką nieruchomości przy ul. (...) była A. M. (2) (współniczka spółki jawnej), co wprost wynika z § 1.1. aktu notarialnego (k. 52). Natomiast majątek spółki jawnej stanowi wszelkie mienie wniesione jako wkład lub nabyte przez spółkę w czasie jej istnienia (art. 28 k.s.h.). Ponieważ nieruchomość przy ul. (...) nie została wniesiona

do spółki jawnej, jako wkład w czasie jej istnienia, nie można uznać, tak jak to czynią pozwani, że majątek ten był faktycznie majątkiem spółki jawnej. Majątek osobisty wspólników nie jest tożsamy z majątkiem takiej spółki. Spółka jawna ma majątek wyodrębniony od majątków osobistych wspólników. Potwierdza tę tezę art. 31 § 1 k.s.h., z którego wynika, że wierzyciel spółki może prowadzić egzekucję z majątku wspólnika w przypadku, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna (subsydiarna odpowiedzialność wspólnika). W związku z tym (...) sp. z o.o. mogłaby skierować egzekucję do majątku A. M. (2) co do nieruchomości przy ul. (...) w sytuacji bezskuteczności egzekucji wobec (...) A. M., A. T. sp.j. Tylko bowiem w tym przypadku powódka mogłaby się zaspokoić z majątku spółniczki A. M. (2) (art. 31 § 1 k.s.h). Skoro pozwani uważają, że zgodnie z przepisami prawa (...) sp. z o.o. mogła wszcząć egzekucję z majątku A. M. (2) w celu zaspokojenia swoich wierzytelności, to należy przyjąć, że egzekucja z majątku (...) A. M., A. T. sp.j. byłaby bezskuteczna. Tylko w takim przypadku można byłoby bowiem prowadzić egzekucję ze składnika majątkowego wspólnika zgodnie z art. 31 § 1 k.s.h. Tym samym obalona zostaje teza pozwanych o płynności finansowej (...) A. M., A. T. sp.j. Tym niemniej umyka uwadze pozwanym, że zgodnie z art. 533 k.c. osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika. W przepisie chodzi o mienie dłużnika, który dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli, a nie mienie innej osoby, z majątku której wierzyciel mógłby się zaspokoić. W związku z tym nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy zarzuty pozwanych dotyczące złożenia w umowie sprzedaży nieruchomości przy ul. (...) oświadczenia, według którego wierzytelności (...)Ltd., które miała zabezpieczać hipoteka kaucyjna, nie powstały do dnia podpisania aktu. Należy jednak zauważyć, że przedmiotowe oświadczenie zostało złożone w § 1. 2 (k. 55) przez A. M. (2). Wprawdzie była ona spółniczką (...) A. M., A. T. sp.j., lecz zawierając wyżej wskazaną umowę nie działała jako wspólnik, ponieważ rozporządzała swoim majątkiem osobistym. Nie udowodniono, że A. M. (2) składała oświadczenie wiedzy, jako reprezentantka spółki jawnej, natomiast (...) sp. z o.o. wyraźnie zaprzeczyła prawdziwości tego oświadczenia szczegółowo przedstawiając w piśmie procesowym rozliczenia pomiędzy spółkami.

Po drugie, nie można twierdzić, że (...) sp. z o.o. mogła zaspokoić swoje roszczenia z nieruchomości przy ul. (...) albo ceny sprzedaży tejże nieruchomości. Przedmiotowa nieruchomość została sprzedana w dniu 18 grudnia 2008 r., natomiast w tym samym dniu (...) sp. z o.o. oraz (...) A. M., A. T. sp.j. złożyły oświadczenia, na podstawie których odroczyły termin zapłaty wymagalnych wierzytelności (...) sp. z o.o. do dnia 19 marca 2010 r. Jak wyjaśnił G. M. złożenie tego oświadczenia było następstwem uzgodnień pomiędzy S. N. a (...) A. M., A. T. sp.j. Ponieważ (...) A. M., A. T. sp.j. zapłaciła za wierzytelności (...)Ltd. podjęto decyzję w kwestii przedłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. terminu płatności wierzytelności z 2007 r. na kwotę około 400 000 zł i ustalono dalsze zaopatrywanie w towary o wartości około 200 000 zł, bez żadnego zabezpieczenia. Decyzja ta miała ułatwić spółce kontynuowanie działalności, ponieważ A. T. (2) obiecał pełną współpracę i wsparcie w przyszłości.

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wskazany w punkcie II podpunkcie 1) apelacji jest niezasadny. Z treści tego zarzutu wynika, że transakcja z dnia 18 grudnia 2019 r., dotycząca sprzedaży nieruchomości przy ul. (...) przez A. M. (2) na rzecz G. M., członka zarządu powoda, miała na celu rozliczenie wszystkich należności z (...) sp. z o.o., a nie tylko transakcji z (...) Ltd. Jak podkreślono w apelacji, celem wspólników (...) A. M., A. T. sp.j. było uregulowanie wszystkich należności wobec wierzycieli, w tym rozliczenie wierzytelności powoda. Zarzut ten zmierzał do wykazania, że (...) sp. z o.o. nie ma żadnych wierzytelności wobec (...) A. M., A. T. sp.j. Przeciwno tym twierdzeniom przemawia treść prawomocnych orzeczeń sądów (opisanych szczegółowo w stanie faktycznym), w których stwierdzono istnienie i wysokość wierzytelności (...) sp. z o.o. względem (...) A. M., A. T. sp.j. Na marginesie należy wskazać, że za stanowiskiem apelujących nie przemawia treść dokumentów, tj. oświadczenia (...)Ltd z dnia 3 grudnia 2009 r. oraz oświadczenia (...) sp. z o.o. z dnia 18 grudnia 2009 r. Jak wynika z treści pisma z dnia 3 grudnia 2009 r. G. M., działając w imieniu (...)Ltd., oświadczył, że spółka ta nie ma względem (...) A. M., A. T. sp.j. żadnych należności z tytułu odsetek. Okoliczność ta została potwierdzona przez G. M. w jego zeznaniach. Natomiast z treści oświadczeń (...) sp. z o.o. z dnia 18 grudnia 2009 r. (k. 42 – 43) wynika, że (...) sp. z o.o. po uzgodnieniach z (...) A. M., A. T. sp.j., wyraża zgodę na spłatę przez (...) A. M., A. T. sp.j. zaległości w kwocie 368 212, 88 zł zgodnie z fakturą z (...) z dnia 17 sierpnia 2007 r. oraz w kwocie 200 446 zł zgodnie z fakturami nr (...) z dnia 1 grudnia 2009 r., nr (...) z dnia 11 grudnia

2009 r., nr (...) z dnia 16 grudnia 2009 r. w nieprzekraczalnym terminie do dnia 19 grudnia 2010 r. bez naliczania odsetek, a po tym terminie w wysokości 1, 5 % miesięcznie, spłatę zaległości oznaczono na termin od dnia 19 marca 2010 r. Z treści tych oświadczeń nie wynika, że doszło do rozliczenia wzajemnych wierzytelności pomiędzy (...) sp. z o.o. a (...) A. M., A. T. sp.j., tak jak twierdzą pozwani. Oświadczenia te stanowią w świetle art. 357⁽¹⁾ k.c. oświadczenia woli odraczające termin płatności istniejących i wymagalnych wierzytelności wymienionych w tych oświadczeniach. Skutkiem ich złożenia nie jest wykonanie zobowiązania przez (...) A. M., A. T. sp.j. względem powoda, co sugerują pozwani, lecz odroczenie terminu ich płatności.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. opisany w punkcie II podpunkcie 2) apelacji. Wskazywana przez pozwanych okoliczność, że (...) A. M., A. T. sp.j. nie miała zadłużenia wobec (...) Ltd w dniu nabycia nieruchomości przy ul. (...) przez współnika i członka zarządu (...) Ltd., ma znaczenie wyłącznie z punktu widzenia tego, że od dnia 18 grudnia 2009 r. nie istniało takie zadłużenie (...) A. M., A. T. sp.j. względem (...) Ltd. Potwierdził tę okoliczność w swoich zeznaniach G. M.. Nie oznacza to, że w dniu 30 stycznia 2009 r., czyli w dacie zawarcia przez A. T. (2) i A. T. (1) z pozwanymi umów darowizn nieruchomości, nie istniały wierzytelności wynikające z faktury VAT o nr (...) z dnia 17 sierpnia 2008 r. Jest wręcz przeciwnie, co potwierdza treść oświadczeń z dnia 18 grudnia 2009 r., na które apelujący powołują się w środku zaskarżenia. Wprawdzie stwierdzenie Sądu Okręgowego, według którego spisane w dniu 18 grudnia 2009 r. „Oświadczeń nastąpiło w związku z jednoczesną spłatą zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j. wobec (...) Ltd.”, nie znajduje uzasadnienia w świetle materiału dowodowego, na co słusznie zwrócili uwagę apelujący, lecz uchybienie to nie prowadzi do zmiany wyroku co do istoty sprawy. Sąd Apelacyjny wyeliminował ten fakt z ustaleń faktycznych, lecz zwraca uwagę, że zawarcie umowy sprzedaży nieruchomości w dniu 18 grudnia 2009 r. rozliczyło należności (...)K. Ltd., które istniały przed jej podpisaniem, co potwierdził w swoich zeznaniach G. M.. Częścią uzgodnienia zakończonego podpisaniem umowy sprzedaży w dniu 18 grudnia 2009 r. nieruchomości po zaniżonej cenie, było potwierdzenie przez (...) A. M., A. T. sp.j. jej zobowiązań płatniczych wobec powoda, co nastąpiło w oświadczeniach z dnia 18 grudnia 2009 r.

Nie można również podzielić stanowiska apelujących, według którego doszło do naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. w zakresie opisanym w punkcie II podpunkcie 3) apelacji. Wbrew twierdzeniom apelującego, Sąd Okręgowy nie ustalił, że podpisanie przez A. T. (2) oświadczenia w dniu 18 grudnia 2009 r. potwierdza niewypłacalność (...) A. M., A. T. sp.j. Takiego sformułowania brak jest w ustaleniach faktycznych zaskarżonego wyroku. Nie można również zgodzić się z twierdzeniem pozwanych, że w związku ze złożonymi w dniu 18 grudnia 2009 r. oświadczeniami przez (...) sp. z o.o. dług nie istniał, ponieważ termin wymagalności faktur przypadał na marzec 2010 r. (faktura nr (...) płatna do dnia 1 marca 2010 r., faktura nr (...) r. płatna do dnia 11 marca 2009 r., oraz faktura (...) płatna do dnia 16 marca 2009 r.). Jak już wyżej wyjaśniono, zobowiązanie z wyżej wymienionych tytułów tytułu istniało, lecz na podstawie złożonych oświadczeń strony zgodnie odroczyły termin ich płatności (art. 357⁽¹⁾ k.c.). Nie można zgodzić się z apelującymi, że Sąd Okręgowy pominął zeznania świadka A. T. (2) w ustaleniach faktycznych oraz przy ocenie wyżej wymienionych dokumentów, które gdyby zostały wzięte pod rozwagę, doprowadziłyby do wniosku, że celem podpisania oświadczeń było zabezpieczenie wierzytelności powoda na wypadek niepodpisania umowy sprzedaży nieruchomości. Wskazane zeznania A. T. (2) nie mogły stanowić podstawy ustaleń faktycznych ani przez ich przyzmat nie można dokonać oceny innych dowodów, ponieważ Sąd Okręgowy odmówił im wiarygodności, a Sąd Apelacyjny w pełni podzielił rozważania w tym zakresie. Pozwani nie zakwestionowali w apelacji oceny zeznań A. T. (2) dokonanej przez Sąd Okręgowy, a brak jest podstaw do wniosków odmiennych, aniżeli poczynione przez Sąd pierwszej instancji. Oświadczenia złożone przez A. T. (2) w imieniu (...) A. M., A. T. sp.j. w żaden sposób nie zabezpieczyły (...) sp. z o.o. Jak słusznie podniosła w odpowiedzi na apelację powódka, dysponowała ona dowodami wydania spółce (...)A. M., A. T. sp.j. towaru, dowodami częściowych płatności na poczet najstarszej i jednocześnie najistotniejszej kwotowo z faktur, dlatego nie potrzebowała żadnych dodatkowych oświadczeń (...) A. M., A. T. sp.j., aby wystąpić z pozwem do sądu celem dochodzenia tychże wierzytelności. Dalsze twierdzenia pozwanych, w ramach wyżej wymienionego zarzutu, a dotyczące tego, że wierzytelności z faktur wystawionych w dniach 1, 11 i 16 grudnia 2009 r. nie istniały w dacie dokonania umów darowizn, a zatem nie został spełniony wymóg z art. 527 § 1 k.c. istnienia wierzytelności w dacie dokonania darowizn, mają znaczenia o tyle, że dla oceny pokrzywdzenia wierzyciela nie znajdzie zastosowania ten przepis wprost, lecz zgodnie z art. 530 zd. 1 k.c. regulacje z art. 527 k.c. – 529 k.c. które stosuje się odpowiednio w

wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. opisany w punkcie III podpunkcie 1) apelacji jest niesłuszny. Sąd Okręgowy nie poczynił ustaleń faktycznych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, do których odnoszą się apelujący, lecz w rozważaniach prawnych omówił kwestię zaangażowania pozwanych w działalność (...) A. M., A. T. sp.j. Przy czym Sąd pierwszej instancji nie stwierdził, że „pозwani nie byli zaangażowani w działalność Spółki (...)”, tak jak to ujmują apelujący, lecz wyjaśnił, że „fakt, iż jak twierdzili darczyńcy, ich dzieci nie były zaangażowane w działalność spółki (...), również nie świadczy o tym, że nie wiedziały o zadłużeniu”. Wbrew sugestiom pozwanych M. T. (1) był zaangażowany w działalność (...) A. M., A. T. sp.j., ponieważ brał udział w spotkaniach negocjacyjnych z (...) Ltd., korespondował z N. S. w kwestii zadłużenia (...) A. M., A. T. sp.j., natomiast na podstawie oświadczenia z dnia 18 grudnia 2008 r. została zwolniona od obciążania hipoteką umowną kaucyjną nieruchomości przy ul. (...), której własność została przeniesiona na niego i I. O. na podstawie umowy darowizny z dnia 30 stycznia 2009 r. Natomiast I. O. mieszkała wówczas z rodzicami w jednym domu, więc miała z nimi regularny kontakt. Ponadto I. O. jest na tyle blisko związana z M. T. (1), że założyli wspólnie spółkę na Cyprze, do której wnieśli nieruchomości otrzymane darowiznami od rodziców. Tym niemniej należy zauważyć, że w apelacji powołując się na uchybienie art. 233 § 1 k.p.c. nie wskazano domniemania z kodeksu cywilnego, które zostało naruszone przez błędną ocenę materiału dowodowego zarzucaną sądowi. Tymczasem z art. 528 k.c. wynika, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W świetle tej regulacji nie ma znaczenia, czy pozwani byli zaangażowani w działalność (...) A. M., A. T. sp.j., czy też nie, oraz czy mieli wiedzę na temat zadłużenia tejże spółki względem (...) sp. z o.o., ponieważ własność nieruchomości została na nich nieodpłatnie przeniesiona na podstawie umów darowizn z dnia 30 stycznia 2009 r. Przepis art. 528 k.c. statuuje surowsze przesłanki uznania czynności za bezskuteczną, niż czyni to art. 527 § 3 k.c. Jeżeli zatem drugi z wymienionych przepisów dostatecznie pewnie usprawiedliwia żądanie strony powodowej, to odwoływanie się do pierwszego z nich jest bezprzedmiotowe (por. wyr. SN z 8.12.2005 r., II CK 309/05).

Zarzuty naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. opisane odpowiednio w punkcie III podpunkcie 2) oraz podpunkcie 3) apelacji są chybione. W niniejszej sprawie z punktu widzenia oceny przesłanek z art. 527 § 1 k.c. i art. 530 k.c. w zw. z art. 527 § 1 k.c. znaczenie ma pokrzywdzenie wierzyciela czynnościami prawnymi w postaci umów darowizny dokonanych w dniu 30 stycznia 2009 r. przez dłużników, czyli A. T. (2) oraz A. T. (1), z osobami trzecimi, tj. M. T. (1) i I. O.. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie ma znaczenia pokrzywdzenie wierzyciela czynnościami prawnymi dokonanych przez M. T. (1) i I. O., które polegały na przeniesieniu w dniu 22 lutego 2013 r. prawa własności darowanych im nieruchomości na (...) spółkę jawną z siedzibą na Cyprze. Ta ostanía kwestia podlega rozpoznaniu w sprawie XX GC 728/13 Sądu Okręgowego w W.z powództwa (...) sp. z o.o. i uchyla się spod kontroli instancyjnej w niniejszym postępowaniu. Istotą skargi pauliańskiej in casu jest bowiem to, czy dłużnicy, tj. A. T. (1) i A. T. (2) dokonując nieodpłatnej czynności prawnej na rzecz pozwanych działali z pokrzywdzeniem wierzyciela, a nie to, czy pozwani działali z takim zamiarem dokonując innej czynności prawnej z (...) spółką jawną. W związku z tym wyżej wskazane zarzuty nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 533 k.c. oraz art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 366 k.c. opisane w punkcie IV podpunktach 1) i 2) apelacji są niezasadne. Istota tych zarzutów koncentruje się na założeniu, że majątek A. M. (2) w postaci nieruchomości służył zaspokojeniu wierzycielności (...) A. M., A. T. sp.j.

Zwolnienie od zadośćuczynienia żądaniu uznania czynności za bezskuteczną może nastąpić - jak stanowi art. 533 in fine k.c. - przez zaspokojenie wierzyciela albo przez wskazanie mienia wystarczającego do zaspokojenia. Pierwszy z tych sposobów ma miejsce wówczas, gdy osoba trzecia spełni świadczenie o wartości odpowiadającej uzyskanej przez nią korzyści majątkowej, drugi polega natomiast na wskazaniu wystarczającego do zaspokojenia wierzyciela mienia dłużnika. Art. 533 in fine k.c. odwołując się do mienia dłużnika ma na względzie dłużnika, o którym mowa art. 527 § 1 k.c., tj. dłużnika, który wskutek czynności prawnej dokonanej z osobą trzecią dokonał pokrzywdzenia

wierzyciela, a nie mienie innej osoby, ponoszącej wraz z dłużnikiem odpowiedzialność solidarną. Zaprezentowane w apelacji stanowisko nie uwzględnia poglądu, według którego pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, oraz że wiążąca się z pokrzywdzeniem niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską, jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania czynności prawnej za bezskuteczną (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00, niepubl., z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, niepubl. lub z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, niepubl.). W niniejszej sprawie miarodajny jest zatem stan majątku dłużnika w chwili wytoczenia powództwa, co nastąpiło w dniu 30 stycznia 2014 r., oraz w chwili wydania zaskarżonego wyroku (por. analogiczne rozważania wyrok SN z 16 marca 2006 r., III CSK 8/06). Tymczasem pozwani powołali się na stan majątkowy, jaki istniał w dniu 18 grudnia 2009 r. lub w dniu 30 stycznia 2009 r., który nie dotyczył zresztą A. T. (2) i A. T. (1), lecz współniczki A. M. (2) i obejmował nieruchomości zbytą w dniu 18 grudnia 2009 r., przy błędnej ocenie prawnej pozwanych, że majątek A. M. (2) faktycznie był majątkiem spółki jawnej.

Z kolei zarzut z art. 366 k.c. w powiązaniu z art. 527 § 1 k.c. nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ art. 366 k.c. nie uzupełnia przesłanek art. 527 § 1 k.c. w zakresie odpowiedzialności innego podmiotu aniżeli dłużnik, który dokonał czynności z pokrzywdzeniem wierzycieli. Według art. 366 § 1 k.c. kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych (solidarność dłużników). Zobowiązanie jest solidarne jeżeli wynika z czynności prawnej lub z ustawy (art. 369 k.c.). Natomiast solidarna współodpowiedzialność współników za długi spółki wynika z art. 22 § 2 k.s.h. Jest to również odpowiedzialność subsydiarna (art. 31 § 1 k.s.h.). Subsydiarność wyznacza kolejność zaspokojenia roszczeń, natomiast solidarność występuje wówczas, gdy nie ma różnej kolejności zaspokojenia. Ze względu na samodzielną podmiotowość spółki jawnej trzeba stwierdzić, że w pierwszej kolejności to ta spółka odpowiada za długi. W konsekwencji współnicy odpowiadają za jej długi dopiero wtedy, gdy powstaje bezskuteczność egzekucji z majątku spółki (art. 31 § 1 k.s.h.). Subsydiarność ma zatem pierwszeństwo przed solidarnością. Inaczej mówiąc, zastosowanie zasady subsydiarności wyznacza chwilę, od której odpowiedzialność jest solidarna. Oznacza to, że wierzyciel najpierw może dochodzić zaspokojenia wyłącznie od spółki. W pierwszym etapie, mimo istnienia solidarnej odpowiedzialności współników, nie ma możliwości skutecznego dochodzenia od nich świadczenia, chociaż, zgodnie z art. 31 § 2 k.s.h., przepis § 1 tego artykułu dotyczący odpowiedzialności subsydiarnej nie stanowi przeszkody do wniesienia powództwa przeciwko współnikowi, zanim egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna. Wbrew stanowisku pozwanych solidarności dłużników polega właśnie na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. Dlatego wierzyciel może żądać zaspokojenia wyłącznie od jednego lub kilku dłużników solidarnych według swojego wyboru. Spełnienie świadczenia przez jednego z dłużników solidarnych, ma znaczenie w aspekcie roszczeń regresowych na płaszczyźnie art. 376 k.c., a w aspekcie art. 527 § 1 k.c. i art. 530 k.c. w zw. z art. 527 § 1 k.c. wyłącznie w kwestii istnienia wierzytelności, jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełniłby świadczenie na rzecz wierzyciela. Z taką sytuacją w niniejszej sprawie rzecz jasna nie mamy do czynienia, ponieważ nie udowodniono, aby A. M. (2) spełniła świadczenie, lecz twierdzono, że jej majątek na dzień 18 grudnia 2009 r. w postaci nieruchomości albo ceną jej sprzedaży, pozwalał na zaspokojenie wierzytelności powoda. Tym niemniej z ustalonego stanu faktycznego wynika, że powódka wszczęła egzekucję z majątku wszystkich współników, w tym A. M. (2), a egzekucje te zostały umorzone z powodu ich bezskuteczności.

Zarzut dotyczący naruszenia art. 102 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu przed 20 lutym 2011 r., do którego nawiązuje punkt IV podpunkt 3) apelacji jest oczywiście bezzasadny. Sąd Okręgowy nie zastosował tego przepisu w rozważaniach prawnych, a zatem nie mógł go naruszyć przez niewłaściwe zastosowanie. W rozważaniach prawnych sądu brak jest również stwierdzenia, że wysokość obciążenia hipoteką kaucyjną nieruchomości było równe istniejącej wierzytelności. Do wniosku tego nie prowadzą również dowolnie wybrane i cytowane przez apelujących fragmenty uzasadnienia zaskarżonego wyroku, które nie uwzględniają kontekstu, w jakim zostały one przez Sąd Okręgowy wypowiedziane.

Niezależenie od powyższego Sąd Apelacyjny z urzędu koryguje podstawę prawną powództwa wskazując, że jego podstawa prawna oparta jest: na art. 527 § 1 k.c. względem wierzytelności wynikającej z faktury VAT z dnia 17 kwietnia 2008 r. nr (...) r. oraz na art. 530 k.c. w zw. 527 § 1 k.c. względem wierzytelności wynikających z faktur VAT z dnia 1 grudnia 2009 r. nr (...); z dnia 11 grudnia 2009 r. nr (...); z dnia 16 grudnia 2009 r. nr (...) Wszystkie wyżej wskazane wierzytelności wynikają z prawomocnych orzeczeń sądów wymienionych w ustaleniach faktycznych Sądu I instancji.

Co się tyczy pierwszej ze wskazanych podstaw prawnych, tj. art. 527 § 1 k.c., zakres jego zastosowania został szczegółowo omówiony w zaskarżonym wyroku, a Sąd Apelacyjny rozważania te w całości akceptuje. Jednakże umknęło uwadze Sądu Okręgowego, że art. 527 § 1 k.c. znajduje zastosowanie do wierzytelności istniejących w dacie dokonania czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli. Wierzytelności te muszą istnieć, choć – wbrew twierdzeniom pozwanych – nie muszą być wymagalne. Odnosi się to do wierzytelności z faktury nr faktury VAT z dnia 17 kwietnia 2008 r. nr (...) r., której termin płatności na podstawie oświadczenia z dnia 18 grudnia 2009 r. został odroczonej do dnia 19 marca 2010 r. Natomiast wierzytelności wynikające z faktur VAT z dnia 1 grudnia 2009 r. nr (...); z dnia 11 grudnia 2009 r. nr (...); z dnia 16 grudnia 2009 r. nr (...), nie istniały w dacie dokonania czynności prawnej, dlatego do oceny pokrzywdzenia wierzyciela czynnościami prawnymi znajdzie zastosowanie art. 530 k.c. w zw. z art. 527 § 1 k.c. Pośrednio wskazywali na tę okoliczność apelujący (k. 1074), choć nie wyeksplikowali wprost tego zagadnienia w petitum zarzutów apelacji, wskazując jedynie na brak związku przyczynowego pomiędzy pokrzywdzeniem wierzyciela czynnościami umów darowizny a wyżej wymienionymi wierzytelnościami. Również Sąd Okręgowy szczątkowo odniósł się do tej kwestii w rozważaniach prawnych, lecz nie uwypuklił wprost podstawy prawnej powództwa w tym zakresie. Ponieważ Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art. 383 k.p.c.), natomiast prawo materialne bada z urzędu w każdym stanie sprawy, należy wyjaśnić uzupełnioną podstawę prawną rozstrzygnięcia.

Uregulowanie art. 530 k.c. jest potwierdzeniem szerokiej ochrony wierzyciela, która dotyczy zarówno zobowiązań istniejących w chwili dokonywania czynności rozporządzającej, jak również tych, które powstaną w przyszłości. Wprowadza jednak równowagę pomiędzy zabezpieczeniem interesów przyszłego wierzyciela i dłużnika przez ograniczenie swobody dysponowania majątkiem jedynie do rozmyślnego dążenia do uwolnienia się od spełnienia zobowiązania, którego powstanie w przyszłości jest realne (wyrok SN z 6 marca 2009 r., II CSK 592/08; wyr. SN z 9 listopada 2011 r., II CSK 64/11).

Według art. 530 k.c. artykuły poprzedzające stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Jeżeli jednak osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową odpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała. Regulacja art. 530 k.c. łagodzi ogólną przesłankę roszczenia pauliańskiego, tj. wymóg istnienia wierzytelności w chwili dokonywania czynności. W świetle tego przepisu w powiązaniu z art. 527 § 2 k.c. chroniona wierzytelność powinna powstać najpóźniej w chwili wniesienia skargi pauliańskiej albo co najmniej istnieć w chwili wyrokowania.

Przyjmuje się, że to, czy czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzyciela, należy oceniać nie według chwili dokonania tej czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia oraz wydawania rozstrzygnięcia ze skargi pauliańskiej (zob. wyroki SN z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00, z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 8/06, OSNC 2006, nr 12, poz. 207, z dnia 6 października 2011 r., V CSK 493/10, z dnia 5 lipca 2013 r., IV CSK 738/12, z dnia 14 czerwca 2017 r., IV CSK 470/16, z dnia 20 lipca 2017 r., IV CSK 598/16). Dotyczy to także przypadku z art. 530 k.c. (zob. wyroki SN z dnia 6 marca 2009 r., II CSK 592/08, z dnia 29 maja 2015 r., V CSK 454/14, z dnia 26 października 2017 r., II CSK 11/17).

W świetle art. 530 k.c. działanie z zamiarem pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli jest możliwe tylko wtedy, gdy dłużnik posiada jakąkolwiek wiedzę, że wierzytelność powstanie w przyszłości. Nie musi to być wiedza precyzyjna – co do konkretnej osoby przyszłego wierzyciela, a nawet przedmiotu czy czasu powstania przyszłej wierzytelności (por. M. Pyziak-Szafnicka, Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, Warszawa 1995, s. 121). Wystarczy, by dłużnik wiedział, że wierzytelności powstaną w przyszłości i dokonał czynności fraudacyjnej z zamiarem pokrzywdzenia tych przyszłych wierzycieli. Dłużnik wie o tym, że czynność pokrzywdzi przyszłych wierzycieli i godzi

się na to, wówczas towarzyszy mu zamiar, o którym mowa w art. 530 k.c. (por. uzasadnienie wyroku SN z 28 marca 2003 r., IV CKN 1965/00, Legalis). Zamiar pokrzywdzenia należy przyjąć także u tego, kto w chwili dokonywania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że czynność jego może być połączona z ich krzywdą (wyrok SN z 7 lutego 2008 r., V CSK 434/07). Działa w zamiarze pokrzywdzenia także ten, kto posiadając zobowiązania, dokonuje darowizny jedynego składnika majątkowego, wiedząc, że będzie zaciągał dalsze zobowiązania, których nie jest w stanie spełnić, a następnie doprowadza do podwojenia wysokości zobowiązań, z czym łączy się pokrzywdzenie wierzyciela, co było objęte jego świadomym działaniem (wyrok SN z 11 grudnia 2009 r., V CSK 184/09, OSNC – Zb. dodatkowy 2010, Nr C, poz. 86). Ustalając zamiar pokrzywdzenia, jako okoliczność o charakterze subiektywnym, związaną z określonym stanem woli (świadomości) dłużnika, sąd może sięgać do wnioskowań opartych na zewnętrznych, obiektywnych i weryfikowalnych przesłankach, jeżeli wnioskowanie takie jest uzasadnione w świetle zasad doświadczenia życiowego, wiedzy ogólnej i logiki (art. 231 k.p.c.) (por. wyrok SN z dnia 9 lutego 2017 r., III CSK 60/16).

W ocenie Sądu Apelacyjnego dłużnicy działali z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela (...) sp. z o.o.

Jak wynika z ustaleń faktycznych, (...) A. M., A. T. sp.j. współpracowała z (...) sp. z o.o. od 2007 r. Współpraca pomiędzy spółkami układała się bardzo dobrze. Była ona związana także z poprawnym współdziałaniem z (...) Ltd. Członkiem zarządu obu spółek był G. M., który znał się z A. T. (2) od lat 90 tych. Natomiast S. N. jako menadżer (...) sp. z o.o. prowadził lokalne transakcje i działał samodzielnie. Niewątpliwie zatem znajomość tychże osób miała wpływ na kształtowanie wzajemnej kooperacji gospodarczej, a wzajemne zaufanie stanowiło jej trzon. G. M. wiedział, że (...) A. M., A. T. sp.j. miała problemy z płynnością finansową, jednakże nie uważał, że spółka jest niewypłacalna. Wręcz przeciwnie, jak wynika z jego zeznań, u podstaw takiego przekonania legła okoliczność posiadania przez wspólników (...) A. M., A. T. sp.j. aktywów fizycznych. G. M. zeznał wszak, że (...) A. M., A. T. sp.j. była zawsze dłużnikiem (...) Ltd. lub (...) sp. z o.o. Dlatego m.in. udzielano (...) A. M., A. T. sp.j. długoterminowych linii kredytowych. Również wspólnicy (...) A. M., A. T. sp.j. mieli świadomość problemów spółki z płynnością finansową. Już co najmniej od maja 2008 r. prowadzone były rozmowy z przedstawicielami wierzycieli, które miały na celu ustalenie zasad spłat wierzytelności (...) A. M., A. T. sp.j.. W rozmowach tych brał udział również pozwany M. T. (1). W 2008 r. (...) uiszczała na rzecz (...) sp. z o.o. tylko 35 000 zł zadłużenia z wierzytelności o wartości co najmniej 400 000 zł. Wprawdzie (...) A. M., A. T. sp.j. uiszczała na rzecz (...) Ltd. określone należności w październiku 2008 r., lecz musiała mieć wiedzę na temat swoich problemów finansowych. Pomimo tego współpraca pomiędzy spółkami nie została przerwana. W związku z tym wspólnicy (...) A. M., A. T. sp.j. mieli wiedzę, że w przyszłości mogą powstać wierzytelności (...) sp. z o.o. Wprawdzie nie mieli oni precyzyjnej wiedzy co do przedmiotu lub czasu powstania przyszłej wierzytelności, lecz mogli przewidzieć, że wierzytelności w przyszłości powstaną, co zresztą nastąpiło w grudniu 2009 r. Z zeznań A. T. (2) nie wynika bowiem, że (...) A. M., A. T. sp.j. miała zamiar zakończyć współpracę z (...) sp. z o.o., pomimo istniejącego zadłużenia względem tej spółki oraz (...) Ltd. Przeprowadzone postępowanie dowodowe ujawniło, że (...) A. M., A. T. sp.j. nie miała majątku, z którego mogłaby być prowadzona egzekucja. Postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko wszystkim wspólnikom zostały umorzone z powodu bezskuteczności. Dlatego zawarcie przez A. T. (2) i A. T. (1) umów darowizny w dniu 30 stycznia 2019 r. niewątpliwie pogłębiło stan niewypłacalności tychże wspólników. Pomimo tego, (...) A. M., A. T. sp.j. zawarła w grudniu 2009 r. kolejne umowy sprzedaży, w związku z którymi zostały wystawione faktury VAT: z dnia 1 grudnia 2009 r. nr (...); z dnia 11 grudnia 2009 r. nr (...); z dnia 16 grudnia 2009 r. nr (...). Jak wyjaśnił G. M., ponieważ (...) A. M., A. T. sp.j. obiecała uregulować należności wobec (...) Ltd., S. N. uzgodnił z (...) A. M., A. T. sp.j. przedłużenie im płatności wierzytelności z 2007 r. na kwotę 400 000 zł i dalsze zaopatrywanie w nowe towary o wartości około 200 000 zł, ale ze zobowiązaniem (...), że ureguluje całe zadłużenie do końca 2010 r. Decyzja S. N. miała na celu umożliwienie (...) A. M., A. T. sp.j. kontynuowania działalności gospodarczej z nadzieją, że w przyszłości spółka okaże się dobrym klientem. Co istotne, A. T. (2) obiecał G. M. pełną współpracę i wsparcie w przyszłości. Jednakże po podpisaniu umowy sprzedaży z dnia 18 grudnia 2009 r. (...) A. M., A. T. sp.j. nie wywiązała się ze swoich zobowiązań. W związku z tym, nie może budzić żadnych wątpliwości, że dłużnicy dokonując czynności umów darowizny wiedzieli, że czynności te pokrzywdzą przyszłych wierzycieli i godzili się na to. W chwili dokonywania czynności liczyli się bowiem z tym, że w związku z działalnością (...) A. M., A. T. sp.j. może mieć przyszłe wierzytelności względem powoda i że ich czynność może być połączona z krzywdą (...) sp. z o.o. Poza

nieruchomościami, na których były ustanowione hipoteki umowne kaucyjne, celem zabezpieczenia wierzytelności (...) Ltd. nie było innego majątku, z którego powód mógłby zaspokoić swoje wierzytelności. Wspólnicy wiedząc, że (...) A. M., A. T. sp.j. posiada już wymagalne zobowiązania z tytułu faktury VAT z 2007 r. dokonali darowizny składników majątkowych, zakładając, że (...) A. M., A. T. sp.j. będzie zaciągał dalsze zobowiązania, których nie jest w stanie spełnić, a następnie doprowadziła do znacznego powiększenia wysokości swoich zobowiązań, z czym łączy się pokrzywdzenie wierzycieli. Takie postępowanie objęte jest świadomym działaniem, a zatem działaniem z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli, o którym mowa w art. 530 k.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako niezasadną.